

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 19 lipca 2012 r. *

Druga i szósta dyrektywa VAT — Podatek naliczony — Zwrot nadpłaty — Zapłata odsetek —
Tryby postępowania

W sprawie C-591/10

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (Zjednoczone Królestwo) postanowieniem z dnia 25 listopada 2010 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 14 grudnia 2010 r., w postępowaniu:

Littlewoods Retail Ltd i in.

przeciwko

Her Majesty's Commissioners for Revenue and Customs,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: V. Skouris, prezes, A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.C. Bonichot i A. Prechal, prezesi izb, R. Silva de Lapuerta, K. Schiemann, E. Juhász, G. Arestis, A. Borg Barthet (sprawozdawca), D. Šváby i M. Berger, sędziowie,

rzecznik generalny: V. Trstenjak,

sekretarz: A. Impellizzeri, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 22 listopada 2011 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Littlewoods Retail Ltd i in. przez D. Andersona oraz L. Rabinowitz, QC, oraz przez S. Elliotta, barrister,
- w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez C. Murrell, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez D. Wyatta, QC,
- w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzego, K. Petersen oraz J. Möllera, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu francuskiego przez G. de Bergues'a oraz N. Rouam, działających w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: angielski.

- w imieniu rządu cypryjskiego przez K. Lykourgosa oraz E. Symeonidou, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu niderlandzkiego przez C. Wissels, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu fińskiego przez H. Leppo, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez R. Lyala oraz C. Soulay, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 12 stycznia 2012 r.,

wyduje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni prawa Unii w dziedzinie naprawienia szkody finansowej poniesionej przez podatnika z tytułu nadpłaty podatku od wartości dodanej (zwanego dalej „podatkiem VAT”).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między spółkami grupy Littlewoods (zwanymi dalej łącznie „Littlewoods”) a Her Majesty’s Commissioners for Revenue and Customs (zwanymi dalej „Commissioners”) w przedmiocie właściwego trybu postępowania w celu naprawienia szkody finansowej poniesionej przez Littlewoods z tytułu nadpłaty podatku VAT.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Artykuł 8 drugiej dyrektywy Rady 67/228/EWG z dnia 11 kwietnia 1967 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich w odniesieniu do podatków obrotowych – struktura i procedury wdrożenia wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz.U. 1967, 71, s. 1303) oraz pkt 13 załącznika A do tej dyrektywy określają podstawę opodatkowania podatkiem VAT, w szczególności w odniesieniu do dostaw towarów i świadczenia usług.
- 4 Artykuł 11 część C ust. 1 szóstej dyrektywy Rady 77/388/EWG z dnia 17 maja 1977 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich w odniesieniu do podatków obrotowych – wspólny system podatku od wartości dodanej: ujednolicona podstawa wymiaru podatku (Dz.U. L 145, s. 1, zwanej dalej „szóstą dyrektywą”) stanowi:

„W przypadku anulowania, odmowy [unieważnienia, odstąpienia, rozwiązania umowy] albo całkowitego lub częściowego braku zapłaty lub też w przypadku gdy cena jest [zostaje] obniżona po dokonaniu dostawy, podstawa opodatkowania jest stosownie obniżana na warunkach określonych przez państwa członkowskie.

Jednakże w przypadku całkowitego lub częściowego braku zapłaty państwa członkowskie mogą uchylić się od zastosowania niniejszej zasady”.

Prawo Zjednoczonego Królestwa

- 5 Value Added Tax Act 1994 (brytyjska ustawa z 1994 r. o podatku od wartości dodanej, zwana dalej „VATA 1994”) zawiera przepisy dotyczące administrowania podatkiem VAT, jego poboru i egzekucji, a także odwołań do wyspecjalizowanego sądu. Ustawa ta pozwala Commissioners na pokrycie należnego podatku VAT, który nie został zapłacony przez podatnika, a podatnikowi – na odzyskanie nienależnie zapłaconych tytułem podatku VAT kwot. VATA 1994 zawiera również przepisy regulujące zapłatę odsetek od kwot należnych Commissioners od podatnika oraz od kwot należnych podatnikowi od Commissioners.

- 6 Artykuł 80 VATA 1994 stanowi:

„Zapisanie na dobro podatnika lub zwrot zadeklarowanego nadwyżkowo lub nadpłaconego podatku VAT:

1. W sytuacji gdy dana osoba:

- a) zadeklarowała Commissioners podatek VAT za dany okres rozrachunkowy (po jego zakończeniu) oraz
- b) czyniąc to, wykazała jako należny podatek VAT kwotę, która nie stanowi w rzeczywistości należnego podatku VAT,

Commissioners zobowiązani są do zwrotu takiej osobie zapłaconej w ten sposób kwoty.

[...]

1B. W sytuacji gdy dana osoba zapłaciła na rzecz Commissioners tytułem podatku VAT za dany okres rozrachunkowy (po jego zakończeniu) kwotę, która nie była należna, inaczej niż w wyniku:

- a) zadeklarowania jako podatek należny kwoty niestanowiącej podatku należnego, [...]

[...]

Commissioners zobowiązani są do zwrotu takiej osobie zapłaconej w ten sposób kwoty.

2. Commissioners są zobowiązani do zapisania na dobro podatnika lub zwrócenia mu kwoty, o której mowa w niniejszym artykule, jedynie na zgłoszone w tym celu żądanie podatnika.

2A. W sytuacji gdy:

- a) w wyniku wystąpienia z żądaniem, o którym mowa w niniejszym artykule, dana kwota ma zostać zapisana na dobro podatnika zgodnie z ust. 1 lub 1A powyżej, oraz
- b) po potrąceniu z tą kwotą wszelkich należności, jakie należy potrącić zgodnie z niniejszą ustawą, część lub całość tej kwoty pozostaje do zapisania na dobro podatnika,

Commissioners zobowiązani są do zapłaty (lub zwrotu) podatnikowi takiej części tej kwoty, jaka pozostaje mu należna po potrąceniach.

[...]

7. O ile niniejszy artykuł nie stanowi inaczej, Commissioners nie mają obowiązku zapisania na dobro podatnika ani zwrotu na jego rzecz kwoty zadeklarowanej lub zapłaconej im tytułem podatku VAT, który nie stanowił należnego im podatku VAT”.
- 7 W razie uwzględnienia żądania, o którym mowa w art. 80 VATA 1994, podatnik może także być uprawniony do otrzymania odsetek od nadpłaconej kwoty, naliczonych zgodnie z przepisami art. 78 VATA 1994. Artykuł 78 ma następujące brzmienie:

„Odsetki w niektórych przypadkach popełnienia błędów przez urzędników

1. Jeżeli w wyniku błędu popełnionego przez Commissioners podatnik:

- a) zadeklarował jako podatek należny kwotę, która nie była w rzeczywistości podatkiem należnym od niego, wobec czego Commissioners są zobowiązani, zgodnie z art. 80 ust. 2A, do zapłaty (lub zwrotu) mu tej kwoty, lub
- b) nie wystąpił z żądaniem zapisania na jego dobro, zgodnie z art. 25, kwoty, w odniesieniu do której był on uprawniony do wystąpienia z takim żądaniem, i którą to kwotę Commissioners są zatem zobowiązani mu wypłacić, lub
- c) uiścił na rzecz Commissioners [w przypadku nieobjętym lit. a) albo b)] tytułem podatku VAT kwotę, która nie była należna, a Commissioners zobowiązani są w związku z tym do zwrócenia mu jej, lub
- d) spóźnił się z odbiorem płatności kwoty, jaka była mu należna od Commissioners w związku z podatkiem VAT,

wówczas – o ile i w zakresie, w jakim Commissioners nie byliby zobowiązani do postąpienia w ten sposób na mocy przepisów innych niż zawarte w niniejszym artykule – zapłacą oni takiemu podatnikowi odsetki od tej kwoty za stosowny okres, jednakże z zastrzeżeniem następujących przepisów niniejszego artykułu.

[...]

3. Odsetki, o których mowa w niniejszym artykule, są płatne według stopy mającej zastosowanie na mocy art. 197 Finance Act 1996 [brytyjskiej ustawy o finansach z 1996 r.]. [...]”.
- 8 Odsetki należne na mocy art. 78 VATA 1994 obliczane są zgodnie z art. 197 Finance Act 1996 oraz Air Passenger Duty and Other Indirect Taxes (Interest Rate) Regulations 1998 [rozporządzenia z 1998 r. o opłacie pobieranej od pasażerów podróżujących drogą powietrzną i innych podatkach pośrednich (stopa odsetkowa)]. Ogólny skutek tych przepisów polega na tym, że od 1998 r., dla celów art. 78, stopy odsetkowe ustalane są przy użyciu wzoru zawierającego odniesienie do średnich podstawowych stóp oprocentowania pożyczek stosowanych przez sześć banków kliringowych, zwanych „stopami odniesienia”. Dla okresów między 1973 a 1998 r. stawki te były zamieszczone w tabeli 7 w Regulations 1998. Stopa odsetkowa mająca zastosowanie zgodnie z art. 78 równa jest stopie odniesienia pomniejszonej o 1%. W art. 78 zdefiniowano „właściwy okres”, za który należne są odsetki. W okolicznościach analizowanych w postępowaniu krajowym okres ten rozpoczyna się w dniu, w którym Commissioners otrzymali nadpłatę, zaś kończy się w dniu, w którym Commissioners zatwierdzili zwrot kwoty, od której należne są odsetki.

Postępowanie krajowe i pytania prejudycjalne

- 9 Według sądu odsyłającego, od chwili wprowadzenia podatku VAT w Zjednoczonym Królestwie w 1973 r. powódki w postępowaniu krajowym – z wyjątkiem spółki holdingowej Littlewoods Limited – prowadziły działalność w zakresie sprzedaży akwizycyjnej na podstawie katalogu. Działalność ta polegała na dystrybucji przez te spółki katalogów oraz sprzedaży opisanych w nich towarów za pośrednictwem sieci osób określanych mianem „przedstawicieli”. Przedstawiciele pobierali prowizję od transakcji sprzedaży dokonanych przez nich bądź za ich pośrednictwem („sprzedaż za pośrednictwem osób trzecich”). Prowizja, która mogła być pobierana w gotówce, obejmowała przeszłe transakcje sprzedaży zrealizowane przez samych przedstawicieli lub transakcje przyszłe, według podwyższonej stawki.
- 10 Od 1973 r. do października 2004 r. prowizja od sprzedaży za pośrednictwem osób trzecich była błędnie traktowana jako wynagrodzenie za usługi świadczone przez przedstawiciela na rzecz Littlewoods. Prowizja ta powinna była być traktowana, zarówno z punktu widzenia prawa Unii, jak i prawa krajowego, jako obniżka wynagrodzenia za transakcje sprzedaży zrealizowane w przeszłości – jeżeli została ona pobrana w gotówce lub nałożona na takie transakcje, bądź za przyszłe transakcje sprzedaży – jeżeli pobierana była, według podwyższonej stawki, od transakcji przyszłych. Littlewoods zapłaciła więc zbyt wysoką kwotę podatku VAT od niektórych dostaw towarów i świadczenia usług, jako że podlegająca opodatkowaniu kwota odnosząca się do dostarczonych przez nią towarów została błędnie uznana za wyższą, niż była w rzeczywistości.
- 11 Sąd odsyłający jest zatem zdania, że nadpłacone kwoty nie były zgodnie z prawem należne na mocy dyrektywy 67/228 – w odniesieniu do lat podatkowych poprzedzających rok 1978, ani na mocy dyrektywy 77/388 – w odniesieniu do okresu od 1978 r.
- 12 Littlewoods wystąpiła do Commissioners z żądaniami zwrotu nadpłaconego podatku VAT. Od października 2004 r. Commissioners zwrócili Littlewoods nadpłacony podatek VAT w kwocie 204 774 763 GBP. Wspomnianego zwrotu dokonano na podstawie art. 80 VATA 1994.
- 13 Wraz z wypłatą zwrotu dokonano także, na mocy art. 78 VATA 1994, zapłaty odsetek prostych w wysokości 268 159 135 GBP.
- 14 W sprawach zawisłych przed sądem odsyłającym Littlewoods dochodzi kolejnych kwot, które łącznie wynoszą około 1 mld GBP. Littlewoods twierdzi, że kwoty te stanowią korzyść, jaką Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej uzyskało dzięki korzystaniu z kwot głównych nadpłaconego podatku. Według Littlewoods dochodzone kwoty zostały obliczone przy zastosowaniu składowej stopy procentowej, mającej zastosowanie do pożyczek, jakie w badanym okresie zaciągał rząd Zjednoczonego Królestwa. Żądana suma uwzględnia wartość zapłaconych już odsetek prostych.
- 15 W ramach postępowania krajowego Littlewoods powołuje się na dwa środki prawne przewidziane przez prawo krajowe, a mianowicie na roszczenie o zwrot bezprawnie pobranego podatku, określane powszechnie mianem „roszczenia Woolwich” („Woolwich claim”), oraz na roszczenie o zwrot środków pieniężnych wpłaconych w wyniku błędu prawnego („mistake-based claim”).
- 16 Sąd odsyłający podkreśla w tym względzie, że okres przedawnienia dla roszczenia Woolwich wynosi 6 lat i biegnie od dnia dokonania nadpłaty podatku, podczas gdy okres przedawnienia dla roszczeń o zwrot wynikających z błędu prawnego wynosi 6 lat i biegnie od dnia, w którym zainteresowany dowiedział się o błędzie lub mógł się o nim dowiedzieć przy zachowaniu należytej staranności.
- 17 Sąd odsyłający wyraża pogląd, że wskazane okresy przedawnienia przewidziane w prawie krajowym odpowiadają wymogom wynikającym z prawa Unii.

- 18 W postępowaniu krajowym bezsporne są następujące okoliczności:
- od 1973 r. do października 2004 r. Commissioners pobrali sporne kwoty podatku VAT z naruszeniem prawa Unii i prawa krajowego;
 - Littlewoods jest uprawniona do zwrotu nadpłaconego podatku VAT, zgodnie z prawem Unii i prawem krajowym, jako że odpowiednie kwoty zostały wpłacone na rzecz Commissioners;
 - odsetki proste, obliczone zgodnie z przepisami prawa krajowego, również zostały zapłacone Littlewoods, na mocy tych przepisów, oraz
 - przesłanki skierowanego przeciwko państwu powództwa o ustalenie odpowiedzialności cywilnej z tytułu naruszenia prawa Unii nie zostały spełnione.
- 19 Zgodnie ze stanowiskiem sądu odsyłającego żaden ze środków prawnych, na które powołuje się Littlewoods, nie może znaleźć zastosowania w niniejszej sprawie. Sąd ten wskazuje, że nadpłacony podatek VAT mógłby zostać odzyskany jedynie w ramach żądania podniesionego na podstawie art. 80 VATA 1994 i że Littlewoods mogłaby dochodzić odsetek wyłącznie na mocy art. 78 wspomnianej ustawy. W konsekwencji, gdyby brać pod uwagę jedynie prawo krajowe, przedstawione przez Littlewoods roszczenia musiałyby zostać oddalone na podstawie owych art. 78 i 80.
- 20 Sąd odsyłający powziął jednakże wątpliwości co do tego, czy takie rozwiązanie jest zgodne z prawem Unii.
- 21 W tych okolicznościach High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy w sytuacji, w której podatnik nadpłacił podatek VAT pobrany przez państwo członkowskie w sposób niezgodny z wymogami przepisów [prawa Unii] dotyczących podatku VAT, ustanowiony przez państwo członkowskie środek zaradczy jest zgodny z prawem [Unii], jeżeli środek ten przewiduje jedynie, że zwrotowi podlegają: a) nadpłacone kwoty główne oraz b) odsetki proste od tych kwot, zgodnie z uregulowaniami krajowymi takimi jak art. 78 [VATA] 1994?
 - 2) Jeśli nie, to czy prawo [Unii] wymaga, aby środek zaradczy ustanowiony przez państwo członkowskie przewidywał: a) zwrot nadpłaconych należności głównych oraz b) zapłatę odsetek składanych, jako miernika wartości użytkowej, jaką nadpłacone kwoty stanowią dla państwa członkowskiego, lub utraty wartości użytkowej środków pieniężnych, jaka nastąpiła po stronie podatnika?
 - 3) W razie udzielenia odpowiedzi przeczących na pytania pierwsze i drugie, jakie postanowienia – w odniesieniu do wartości użytkowej nadpłaty lub odsetek – obejmować winien, oprócz postanowienia przewidującego zwrot nadpłaconych należności głównych, środek zaradczy, którego przyjęcia przez państwo członkowskie wymaga prawo [Unii]?
 - 4) W razie udzielenia odpowiedzi przeczącej na pytanie pierwsze, czy wynikająca z prawa [Unii] zasada skuteczności wymaga, aby państwo członkowskie odstąpiło od stosowania ustanowionych w prawie krajowym ograniczeń (takich jak art. 78 i 80 [VATA]) w odniesieniu do wszelkich krajowych roszczeń lub środków [zaradczych], które w przeciwnym razie przysługiwałyby podatnikowi w celu wyegzekwowania przyznanego przez porządek prawny [Unii] prawa, ustanowionego przez Trybunał Sprawiedliwości w odpowiedziach na pierwsze trzy pytania, czy też wystarczy, że sąd krajowy odstąpi od stosowania takich ograniczeń jedynie w odniesieniu do jednego z takich krajowych roszczeń lub środków [zaradczych]?

Jakimi innymi zasadami winien kierować się sąd w celu urzeczywistnienia tego prawa przyznanego przez porządek prawny [Unii], tak aby postępować zgodnie z przewidzianą w prawie [Unii] zasadą skuteczności?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 22 Za pomocą zadanych pytań, które należy rozpoznać łącznie, sąd odsyłający zmierza do ustalenia, co do istoty, czy jest zgodne z prawem Unii, by – w sytuacji takiej jak będąca przedmiotem postępowania krajowego, w której kwota podatku VAT nadpłaconego ze względu na brak poszanowania prawa Unii została zwrócona danemu podatnikowi – prawo krajowe przewidywało zapłatę od tej kwoty odsetek prostych, czy też prawo Unii wymaga, by prawo krajowe przewidywało zapłatę odsetek składanych, jako miernika wartości użytkowej nadpłaconych kwot, lub utraty ich wartości użytkowej, czy też jeszcze inny środek zaradczy, o którego wskazanie w stosownym przypadku wnosi się do Trybunału. W razie stwierdzenia niezgodności mającej zastosowanie normy krajowej z prawem Unii, sąd odsyłający pragnie dowiedzieć się, jakie konsekwencje powinien on wyciągnąć z takiej niezgodności.
- 23 W tym względzie należy tytułem wstępu zauważyć, że jak wynika z postanowienia odsyłającego, w ramach sporu krajowego Littlewoods nie wniosła powództwa odszkodowawczego z powodu naruszenia przez Zjednoczone Królestwo prawa Unii, lecz powództwo o zwrot podatku VAT pobranego z naruszeniem tego prawa.
- 24 Z utrwalonego orzecznictwa wynika, że prawo uzyskania zwrotu podatków pobranych w państwie członkowskim z naruszeniem przepisów prawa Unii jest konsekwencją i dopełnieniem praw przyznanych jednostkom przez przepisy prawa Unii w takim kształcie, jaki nadała im wykładnia dokonana przez Trybunał (zob. w szczególności wyroki: z dnia 9 listopada 1983 r. w sprawie 199/82 *San Giorgio*, Rec. s. 3595, pkt 12; a także z dnia 8 marca 2001 r. w sprawach połączonych C-397/98 i C-410/98 *Metallgesellschaft i in.*, Rec. s. I-1727, pkt 84). Państwa członkowskie są zatem zobowiązane co do zasady do zwrotu podatków pobranych z naruszeniem prawa Unii (wyrok z dnia 14 stycznia 1997 r. w sprawach połączonych od C-192/95 do C-218/95 *Comateb i in.*, Rec. s. I-165, pkt 20; ww. wyrok w sprawie *Metallgesellschaft i in.*, pkt 84; wyrok z dnia 2 października 2003 r. w sprawie C-147/01 *Weber's Wine World i in.*, Rec. s. I-11365, pkt 93; wyrok z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie C-446/04 *Test Claimants in the FII Group Litigation*, Zb.Orz. s. I-11753, pkt 202).
- 25 Należy przypomnieć ponadto, że Trybunał orzekł, iż w przypadku gdy państwo członkowskie pobrało podatki z naruszeniem przepisów prawa Unii, podmiotom prawa przysługuje uprawnienie do zwrotu nie tylko nienależnie pobranego podatku, lecz także kwot zapłaconych na rzecz tego państwa lub zatrzymanych przez to państwo w bezpośrednim związku z tym podatkiem. Dotyczy to również strat spowodowanych utratą możliwości dysponowania środkami finansowymi w wyniku przedwczesnego pobrania podatku (zob. ww. wyroki: w sprawie *Metallgesellschaft i in.*, pkt 87–89; a także w sprawie *Test Claimants in the FII Group Litigation*, pkt 205).
- 26 Z przytoczonego orzecznictwa wynika, że zasada ciążącego na państwach członkowskich obowiązku zwrotu wraz z odsetkami kwot podatków pobranych z naruszeniem prawa Unii wynika z tego właśnie prawa.
- 27 Wobec braku przepisów na poziomie Unii do państw członkowskich należy ustanowienie w krajowym porządku prawnym przesłanek, zgodnie z którymi takie odsetki powinny być wpłacane, a w szczególności stawki i sposobu obliczania takich odsetek (odsetki proste lub składane). Przesłanki te muszą być zgodne z zasadami równoważności oraz skuteczności, a zatem nie mogą być mniej korzystne niż przesłanki dotyczące podobnych żądań opartych na przepisach prawa krajowego i nie mogą być ukształtowane w sposób czyniący praktycznie niemożliwym wykonywanie praw przyznanych

przez porządek prawny Unii (zob. podobnie ww. wyroki: w sprawie *San Gieorgio*, pkt 12; w sprawie *Weber's Wine World i in.*, pkt 103; wyrok z dnia 6 października 2005 r. w sprawie C-291/03 *MyTravel*, Zb.Orz. s. I-8477, pkt 17).

- 28 I tak, zgodnie z utrwalonym orzecnictwem zasada skuteczności zakazuje państwom członkowskim praktycznego uniemożliwiania lub nadmiernego utrudniania wykonywania praw przyznanych porządkiem prawnym Unii (zob. wyroki: z dnia 7 stycznia 2004 r. w sprawie C-201/02 *Wells*, Rec. s. I-723, pkt 67; z dnia 19 września 2006 r. w sprawach połączonych C-392/04 i C-422/04 *i-21 Germany i Arcor*, Zb.Orz. s. I-8559, pkt 57).
- 29 W niniejszej sprawie należy przyjąć, że omawiana zasada wymaga, by krajowe przepisy dotyczące między innymi obliczania ewentualnie należnych odsetek nie skutkowały pozbawieniem podatnika stosownego odszkodowania z tytułu straty spowodowanej nienależną zapłatą podatku VAT.
- 30 Ustalenie, czy taka sytuacja ma miejsce w omawianej sprawie krajowej, w świetle ogółu okoliczności postępowania krajowego, należy do sądu odsyłającego. W tym względzie należy podkreślić, że z postanowienia odsyłającego wynika, że zgodnie z art. 78 VATA 1994 *Commissioners* wpłacili na rzecz *Littlewoods* odsetki od podatku VAT pobranego z naruszeniem prawa Unii. Na podstawie tych przepisów *Littlewoods* otrzymała wpłatę odsetek prostych w kwocie 268 159 135 GBP, odpowiadającej odsetkom należnym za około 30 lat, przy czym kwota ta przekracza o ponad 23% kwotę główną, wynoszącą 204 774 763 GBP.
- 31 Co się tyczy weryfikacji, czy w postępowaniu krajowym zasada równoważności jest przestrzegana, należy przypomnieć, że poszanowanie tej zasady zakłada, że rozpatrywana norma krajowa znajduje zastosowanie bez różnicy do skarg opartych na naruszeniu prawa Unii oraz do skarg opartych na naruszeniu prawa wewnętrznego mających podobny przedmiot i podstawę. Jednak zasady równoważności nie można interpretować tak, że zobowiązuje państwo członkowskie do rozciągnięcia najkorzystniejszego systemu wewnętrznego na wszystkie skargi wnoszone w danym obszarze prawa. Aby sprawdzić, czy zasada równoważności jest przestrzegana, do sądu odsyłającego, który jako jedyny posiada bezpośrednią wiedzę na temat zasad proceduralnych dotyczących skierowanych przeciwko państwu powództw o zwrot, należy zbadać, czy zasady proceduralne mające na celu zapewnienie w prawie krajowym ochrony praw wynikających dla jednostek z prawa Unii są zgodne z tą zasadą, oraz zbadać zarówno przedmiot, jak i istotnych elementów powództw wewnętrznych, które mają być podobne. W tym celu sąd krajowy powinien zweryfikować podobieństwo danych powództw pod kątem ich przedmiotu, ich podstawy oraz istotnych elementów (zob. podobnie wyrok z dnia 29 października 2009 r. w sprawie C-63/08 *Pontin*, Zb.Orz. s. I-10467, pkt 45 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 32 Według sądu odsyłającego stosowanie art. 78 VATA 1994 skutkuje wyłączeniem obu roszczeń przewidzianych przez „common law”, a mianowicie roszczenia *Woolwich* i roszczenia o zwrot środków pieniężnych wpłaconych w wyniku błędu prawnego. Sąd odsyłający docieka w istocie, czy w przypadku stwierdzenia niezgodności z prawem Unii art. 78 i art. 80 VATA 1994 niestosowanie zawartego w nich ograniczenia odnoszącego się do roszczenia *Woolwich* mogłoby doprowadzić w postępowaniu krajowym do wpłaty odsetek zgodnej z prawem Unii, czy też należałoby w tym zakresie wyłączyć stosowanie tego ograniczenia do wszystkich roszczeń lub środków zaradczych wynikających z „common law”.
- 33 Jak wynika z utrwalonego orzecznictwa, w sytuacji niezgodności normy prawa z bezpośrednio skutecznym prawem Unii sąd krajowy ma obowiązek odstąpić od stosowania tej normy krajowej, przy czym obowiązek ten nie ogranicza kompetencji właściwych sądów krajowych do stosowania tych spośród różnych procedur w ramach krajowego porządku prawnego, które są właściwe dla ochrony praw podmiotowych jednostek przyznanych przez prawo Unii (zob. podobnie w szczególności wyroki:

z dnia 27 października 1993 r. w sprawie C-337/91 van Gemert-Derks, Rec. s. I-5435, pkt 33; z dnia 22 października 1998 r. w sprawach połączonych od C-10/97 do C-22/97 IN.CO.GE.'90 i in., Rec. s. I-6307, pkt 21; z dnia 19 listopada 2009 r. w sprawie C-314/08 Filipiak, Zb.Orz. s. I-11049, pkt 83).

- 34 Mając na uwadze ogół powyższych rozważań, na zadane pytania należy odpowiedzieć, że prawo Unii należy interpretować w ten sposób, że wymaga ono, aby podatnik, który nadpłacił podatek VAT, pobrany przez dane państwo członkowskie z naruszeniem przepisów prawa Unii w dziedzinie podatku VAT, miał prawo do zwrotu podatku pobranego z naruszeniem prawa Unii oraz do wypłaty odsetek przysługujących od kwoty tego podatku. Ustalenie, z poszanowaniem zasad skuteczności i równoważności, czy od kwoty głównej należne są odsetki proste, odsetki składane czy odsetki obliczane według innej metody, jest kwestią prawa krajowego.

W przedmiocie kosztów

- 35 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

Prawo Unii należy interpretować w ten sposób, że wymaga ono, aby podatnik, który nadpłacił podatek od wartości dodanej, pobrany przez dane państwo członkowskie z naruszeniem przepisów prawa Unii w dziedzinie podatku od wartości dodanej, miał prawo do zwrotu podatku pobranego z naruszeniem prawa Unii oraz do wypłaty odsetek przysługujących od kwoty tego podatku. Ustalenie, z poszanowaniem zasad skuteczności i równoważności, czy od kwoty głównej należne są odsetki proste, odsetki składane czy odsetki obliczane według innej metody, jest kwestią prawa krajowego.

Podpisy